

GLAS GORENJJSKE

LETNO VIII. ST. 52

KRANJ, 17. DECEMBRA 1955

22. DECEMBER - DAN JLA

Spet praznuje Jugoslovanska ljudska armada svoj rojstni dan, 14 let mineva, kar je bila v vzhodnobosanski vasiči Rudo ustanovljena prva proletarska brigada — zametek bodoče močne narodnoosvobodilne armade in današnje JLA. Ustanovil jo je vrhovni komandant naše ljudske vojske, maršal Tito.

Ojeklenela med osvobodilnim bojem, je Jugoslovanska ljudska armada danes močan porok za neodvisnost naše domovine in njen nadaljnji socialistični razvoj. Hkrati z razvojem našega gospodarstva in družbenih odnosov, se razvija in modernizira tudi naša vojska. Ne zato, da bi kogarkoli ogrožala — kajti naša ljudska armada je že od vsega začetka le branilec miru, stebri proti agresiji.

Ta njen miroljubni karakter se vidi z njene neposredne povezanosti z ljudstvom, z interesi vsega ljudstva. JLA ni aparat nasilja, ona je bojevnik proti nasilju. Parola: »Vojska in ljudstvo sta eno«, ni samo parola. Ona dobiva svoj globlji pomen ob ugotovitvi, da je ob najrazličnejših usodnih trenutkih in elementarnih nezgodah, ki so dolele našo domovino v povojni graditvi, prav junaski vojak naše ljudske armade bil tisti, ki je z nadčloveškimi napori reševal ljudsko premoženje in tvegal pri tem celo svoje življenje.

22. december — rojstni dan naše slavne JLA, slavi zato vse naše ljudstvo. Mi vsi smo ponosni na našo vojsko — saj smo mi vsi ena sama armada — armada borcev za boljše dni.

„Reorganizirali bomo komunalno službo v občini“

Intervju s predsednikom Občinskega ljudskega odbora v Kranju Vinkom Hafnerjem

Cetrtek, 15. decembra.

Zaradi tega, da ne bi bili naši bralci prepozno obvezeni o 8. seji občinskega ljudskega odbora Kranj, ki bo jutri, smo se odločili obiskati predsednika Obč. ljudskega odbora Vinka Hafnerja, že dan pred sejo. V kratkem razgovoru z našim sodelavcem je predsednik občine odgovoril na nekaj vprašanj, ki so v neposredni zvezi z dnevnim redom jutrišnje seje.

V razgovoru se je nadlje zadržal pri reorganizaciji komunalne službe v občini in o nalogah krajevnih odborov v zvezi s tem. Na seji pa bodo sklepali še o potrditvi sprememb pravil nekaterih trgovskih podjetij. Nadalje bodo sklepali o razširitvi poslovanja nekaterih trgovskih podjetij, o sklicanju predsednikov krajevnih odborov na posvetovanje o problemih teh odborov ter o prevzemenu upravljanja Doma onemoglih v Predvoru.

Vprašanje: V kakšnem se določi odstotek udeležbe smislu, nameravate reorganizirati komunalno službo v občini?

Odgovor: Naše sedanje podjetje »Komunalo« bomo reorganizirali in iz nje napravili tri podjetja: podjetje za ceste in kanalizacijo, za vodovod in za splošno komunalno službo.

Pri tej reorganizaciji komunalne službe gre predvsem za dvoje stvari: za organizacijo komunalnih del, ki bodo v pristojnosti krajevnih odborov in jih bodo le-ti izvajali s pomočjo strokovnjakov občinskih komunalnih podjetij, ter za ostalo komunalno službo, ki bo vodená neposredno s strani naših komunalnih podjetij.

Vprašanje: V zvezi s tako reorganizacijo komunalne službe in prav tako pristojnosti, nujno nastane tudi vprašanje finansiranja teh komunalnih del. V kakšni obliki je predvideno to finansiranje?

Odgovor: To se ni določeno. Je pa več možnosti oziroma predlogov. Po enem od njih naj bi imeli krajevni odbori v okviru občinskih proračunov svoje predračune. Lahko pa se uredi tudi tako, da

Predsednik ObčO Kranj
Vinko Hafner

jena na področju posameznega krajevnega odbora.

Krajevni odbori naj bi imeli dvoje vrst sredstev: namensko določena sredstva za gradnjo oziroma popravilo posameznega komunalnega objekta, in pa stalna sredstva za tekočo komunalne naloge.

Vprašanje: POMEMBKOM bodo krajevni odbori v določenem smislu nosilci nekaterih komunalnih investicij. Kaj se želi s tem doseči?

S seje Sveta za gospodarstvo OLO Kranj

Razprava o spremembji družbenega plana OLO Kranj in Radovljica

Kranj, 14. decembra.

Danes je pod predsedstvom Arturja Silerja zasedal Svet za gospodarstvo Okrajnega ljudskega odbora v Kranju. Na dnevnem redu so bila številna vprašanja in problemi z najrazličnejšimi področji gospodarstva na Gorenjskem.

V prvi točki dnevnega reda je Svet za gospodarstvo razpravljal o predlogih osnutkov odlokov o spremembah in dopolnitvah odlokov družbenih planov bivših okrajev Kranj in Radovljica za letošnje leto.

Po predlogu Zavoda za planiranje in po pooblastilu ene izmed zadnjih sej Okrajnega ljudskega odbora Kranj, bi v družbenih planih spremenili udeležbo podjetij na dobičku določeno za plače, to pa zaradi tega, ker izkazujejo industrijska podjetja na Gorenjskem v letošnjem letu (po realizaciji tritečrtletja in po oceni zadnjega četrletja) 219 milijonov 465.000 dinarjev izrednega dobička. Po odbitku davka in vseh obveznosti ostane podjetjem 9.876.000 dinarjev in od tega 5.826.840 dinarjev za plače, vključno s socialnim zavarovanjem. Po analizi zavoda so ti dobitki nastali predvsem zaradi ugodnih razmer na inozemskih trgih, razen tega pa tudi zaradi zvišanja prodajnih in znižanja lastnih cen. Predlog zavoda je predvideval zmanjšanje udeležbe podjetij na dobičku za plače, skupno

za 17.693.000 ginarjev in bi se za isto vsto povisali skladki za prosto razpolago.

Člani Svetu za gospodarstvo so v razpravi zavezli statuš, da so od podane ocene Zavoda za planiranje možna še precejšnja odstopanja, zaradi česar bi bilo treba po vsej verjetnosti družbeni plan ponovno spremeniti, v skladu z dejansko realizacijo dobičkov v zadnjem četrletju. Zato je svet sprejel sklep, da podjetja sicer opozori, naj ne koristijo plač iz dosedanja normalne udeležbe na izrednem dobičku, vse do potrditve zaključne bilance, hkrati pa je pooblastil komisijo Zbora proizvajalcev oziroma organa, ki bo pristojen za potrjevanje zaključnih računov gospodarskih organizacij, da jo zniža, če je dobiček nastal zaradi višjih cen ali drugih konjunkturnih vzrokov.

V nadaljevanju razprave so člani Svetu za gospodarstvo tudi sprejeli sklep o ustanovitvi elektroenergetske inspekcijske.

Tovrstna inspekcijska je na Gorenjskem, spriče večkratnih redukcij električne energije in spriče tretiranja podjetij, v katero prioriteto skupino, po važnosti in pomembnosti sodijo, vsekakor potrebnja.

Tudi o garancijski izjavi za podjetje »Marmor« v Hotavljah so razpravljali. Sprejeli so sklep, da se podjetju dodeli iz okrajnega kreditnega skladu 1 milijon dinarjev za raziskavo terena in investicijski elaborat ter 2 milijona dinarjev obratnega kredita. Razprava o tem predlogu je bila živahnja, sklep pa sprejet soglasno zaradi tega, ker je bilo ugotovljeno, da je podjetju pomoč nujno potrebna, če se hoče zagotoviti postopen razvoj industrije pridobivanja marmorja na tem področju.

14. decembra -

dan upora in odločitve - bohinjski občinski praznik

Tudi Bohinjci so se v letu 1941 odzvali prvemu strelu, toliko bolj, ker je bilo že prej v bohinjskem kotu precej komunistov, ljudi, kateri so spoštovali svojo zemljo in bili ponosni na svoj narod.

Ko se je leta 1941 vrnil iz zaporo v Ivanjici Tomaž Godec, je s svojimi sodelavcema Perkom in Ažmanom takoj nadaljeval svoje revolucionarne delo. Začeli so s široko akcijo Osvobodilne fronte, zbirali orožje, hrano itd. Zaradi izdaje domačina pa je bil Ažman kmalu za tem ubit. Sledilo je še nekaj aretacij; v hribih okoli Bistrice in nekaterih hišah pa so se tedaj že zbirali aktivisti in kovali načrte o vstaji. V dneh okoli 10. decembra je bil na Gorjušah ustanovljen že prvi bataljon — 300 mož. Možje so bili pripravljeni, da branijo svoje pravice in so z veseljem sprejeli sklep, naj se v noči 14. decembra prične oborožena vstaja. Strah pred Nemci in jadovnikom nekaterih ni preprečilo njihovega namena, vendar pa so odpeljali najprej v Bohinj, nato na Bledu in v Begunje, kjer so ga hoteli z grozotnim mučenjem prisiliti k izdaji. Toda Tomaž je ostal zvest svojemu narodu; 17. aprila so ga z njegovimi tovarisi odpeljali v Matthusen, kjer so ga 2 dni za tem ustrelili.

Klub neštetim izsiljevanjem, požiganjem, ropanjem, mučenjem, streljanjem, izseljevanjem itd. sta bila ponos in borbenost v partizanskih srčih iz dneva v dan večja. Bohinjsko ljudstvo je bilo vedno bolj povezano s svojimi borcev in jim pomagalo. Mnogim izdalcem pa so partizani kaj kmalu preskrbeli zasluzitno plačilo.

V jeseni leta 1944 je bil ustanovljen Jeseniško-bohinjski odred, ki je povečal svoje bojno področje, starši odred pa je bil delno priključen Pre-

več pa lopat in krampov — je bila neenaka in partizani so se moralni zaradi tega umakniti. Ker je bil bataljon v Bistrici razbit, so tedaj odločili tudi upora na Bledu in Radovljici. Vendar so se od tistega dne partizanski odredi vidno včeli z neustrašnimi borcev.

Zaradi hude zime v letu 1941/42 je Tomaž Godec omejil svoje delo predvsem na politično aktivizacijo na terenu; 13. marca 1942 pa je bil v Stari Fužini izdan in v Vogah ujet. Njegov priatelj Židnov je bil tedaj ustreljen. Tomaž pa so odpeljali najprej v Bohinj, nato na Bledu in v Begunje, kjer so ga hoteli z grozotnim mučenjem prisiliti k izdaji. Toda Tomaž je ostal zvest svojemu narodu; 17. aprila so ga z njegovimi tovarisi odpeljali v Matthusen, kjer so ga 2 dni za tem ustrelili.

Na prvi nastop za praznik 29. novembra je v Leschah prvič nastopila godba na pihala. Instrumente so dobili šele pred petimi meseci, vendar so to pot že dobro zaigrali himno. Po tako kratkem času je to že velik uspeh. Vrednost njihovih instrumentov je okoli pol milijona, vendar bo treba postopoma nabavljati še nove.

Prvi nastop

Na prvi nastop za praznik 29. novembra je v Leschah prvič nastopila godba na pihala. Instrumente so dobili šele pred petimi meseci, vendar so to pot že dobro zaigrali himno. Po tako kratkem času je to že velik uspeh. Vrednost njihovih instrumentov je okoli pol milijona, vendar bo treba postopoma nabavljati še nove.

U tej številki:

Ob 14. občinici poljanske vstaje (stran 2)

Gorenjski kmetovalec (stran 3)

En dan v kranjskem garnizonu (stran 4)

Loka praznuje (stran 5)

Volitve ob polarnem krogu (stran 8)

Gradivo socialnega skrbstva za sejo OLO

Kranj, 13. dec. Na današnji seji sveta za socialno skrbstvo so obravnavali poročilo, ki ga bodo predložili okrajnemu ljudskemu odboru. S tem poročilom nameravajo okrajni ljudski odbor podrobneje seznaniti z vsemi problemi dela na svojem področju, da bi OLO pri sprejemanju družbenega plana oz. proračuna upošteval tudi najbolj pereč predloge sveta.

V razpravi o podeljevanju socialnih podpor so člani sveta poudarili potrebo po enotnem kriteriju, kajti doslej se je dogajalo, da so imeli posamezni podpiranci podporo v višini 300 do 500 din. (Ziri, Gor, vas), drugje pa celo po 15.000 din. Občinski sveti so razpoložljiva sredstva tudi preveč drobili. V bodoče bi naj podpora znašala najmanj 3500 din, a bi poprej morali poiska-

ti vse druge možnosti podpiranja (n. pr. svojci ipd.) Socialno ogroženim je tudi treba omogočiti pridobitev ustreznega poklica.

Svet ugotavlja, da je zlasti veliko težav s »prežitkarje«, ker prevezmnik posestva ne izpolnjuje obveznosti »prežitkarjev«. Vse prežitkarje bi bilo treba na primeren način opozoriti, da imajo možnost razveljaviti predmetne pogodbe (po starem zakonu o dedovanju te pravice niso imeli, ampak so le s tožbo lahko uveljavljali izpolnitve pogodbe).

Nadalje so razpravljali še o domovih za onemogle, o gluhenimi mladinci, o nezakonskih otrocih, rejništvu, duševno defektivni mladini, mladinskem kriminalu, taborjenju itd.

V nedeljo, 11. decembra zjutraj, je stopil predsednik Tito v pristanišču Asabu na etiopska tla. Sprejet je bil z vsemi častmi in s prisrčno dobrodošlico tamošnjega prebivalstva. Tako v nedeljo se je odpeljal na 800 kilometrov dolgo pot do etiopske prestolice Addis Ababe. Pot je trajala tri dni. Med potjo se je predsednik Tito udeležil lova na noje in ustrelil tudi nekaj gazel in antilop. Prebivalci v krajih, skozi katere je potoval tovarniš Tito, so priredili njemu in njegovemu spremstvu prisrčen sprejem.

Najprisrčnejši pa je bil sprejem v Addis Ababi. Tu je etiopsko ljudstvo — ki visoko ceni maršala Tita in jugoslovanske narode — dobesedno odprlo svoje srce. Predsednika republike Josipa Broza-Tita je sprejel Njegovo Veličanstvo cesar Halle Selasie I., vsi višji etiopski določništveniki, člani diplomatskega zbora in člani jugoslovanskega veleposlaništva v Addis Ababi. Predsednik Tito bo ostal v Etiopiji še dober teden in se bo medtem razgovarjal z etiopskimi državniki o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi ter si v spremstvu cesarja Heila Selassia ogledal več etiopskih mest.

V TEM TEDNU je zaradi veta čankajškega delegata v Varnostnem svetu propadel predlog o sprejemu 18 novih članov v OZN. Tako se je porušilo vse, kar je bilo z dosti volje in potrpljenja zgrajenega v zadnjem času. Zgleda, da si je s tem Cankajšek močno omajal svoj položaj v OZN.

VELIKO SENZACIJO je povzročila ta teden vest, da je prebežal nazaj v Zahodno Nemčijo dr. Otto John, bivši šef zahodnonemške protiobveščevalne službe, ki je lani, 20. julija zbežal v Vzhodno Nemčijo. Ni se poznano stiše ob teh nemških vlad o tem primeru. Poročajo, da je bil dr. John že izpuščen začasno na svobodo.

Ljudje in dogodki**DEŽELA OB NILU****Pred obiskom maršala Tita v Egiptu**

IZ ETIOPIJE, kjer se sedaj mudi na prijateljskem obisku, bo predsednik republike odpovedal na uradni obisk v Egipt. Ko se je letos januarja vrátil predsednik Tito iz Indije in Burme, ga je v Sudeškem prekopu predsednik egiptovske vlade Nasar posebno povabil naj obišče Egipt.

Odnosi med Egiptom in našo državo se že delj časa razvijajo v duhu medsebojnega razumevanja in plodnega sodelovanja. Med obema državama sta bili že izmenjani trgovinski delegaciji, obe diplomatski predstavniki, v Kairu in v Beogradu, pa sta bil letos povisani v rang veleposlaništva.

Osnovno, kar druži narode Egipta in Jugoslavije, je razen sorodnosti, ki izvira iz slične zgodovine in sličnih pogojev boja za popolno osvobodenje, tudi istovetnost nujnih zunanjih političnih gledišč. Ob Indiji in Jugoslaviji je Egipt ena prvih držav, ki je sprejela pet načel mirne koeksistence. Morda predstavlja v današnjem trenutku E-

Ob 14. obletnici poljanske rstaže**DESET LET V SVOBODI**

Povojne gospodarske, kulturne in politične razmere so docela preobrazile življenje v Poljanski dolini in usmerile družbeni razvoj na novo pot. Spremenjena organizacijska struktura upravnih organov, gospodarskih, družbenih in kulturnih organizacij, kulturnih ustanov in društev, je ustvarila nove temelje in povsem drugačno lice naši stvarnosti. — 10 let v zgodovini nekega naroda ni veliko, mnogo pa pomeni tako obdobje v procesu splošnega razvoja v določenem kraju. Zato je težko podati neko popolno sliko celotne družbenje dejavnosti in naenkrat zajeti vse korenite spremembe preteklosti.

Mnogo so posamezni kraji napredovali v komunalni dejavnosti. V Sovodnju, na Hotavljah in Trebiži so prebivalci zgradili zadružne domove. V Sovodnju je zrasel eden prvih v Sloveniji, in sicer že leta 1948, na Hotavljah pa leta dni kasneje. V zadnjem

času pa so se vselili že tudi v nove prostore zadružnega doma na Trebiži in v Poljanah. Podobno zadružno zgradbo gradijo tudi v Gorenji vasi in bo že v naslednjem letu izročena svojemu namenu. Predvsem so KZ gradile poslopja načrte z lastnimi sredstvi, pri nekaterih gradnjah pa je veliko prispevalo ljudstvo s prostovoljnimi delom.

Elektrifikacija vasi je tudi hitro napredovala. Z večjimi ali manjšimi prispevkami prebivalcev posameznih vasi ter s posojili so v Sovodnju ter okoliških vaseh (ne še povsod) v Lučinah, Prelesju, Zadobiju, Dolgih njivah, Suhem dolu, Leskovici, Srednji vasi in drugod, napeljali elektriko. V Žetini in Malenskem vruhu pa je napeljava v teku in bo pravkar posvetila luč. V nekaterih drugih krajinah imajo tudi že pripravljene načrte. Sedanja razsvetljjava v Poljanah prav tako ne ustreza in bo treba slej ko prej misliti na priključitev državne elek-

trične. — V vseh Zadobju, Brebovnica in Goli vrhu bodo pričeli z delom že spomlad. Veliko število cest, krajtvnih poti in mostov, ki so jih zgradili, še vedno ne zadošča potrebam. Nekateri mostovi pa so v zelo slabem stanju, tako da je ogrožena varnost prometa. Posebno bo treba pohititi z gradnjo mostu v Podgori ali vsaj obnoviti enega od dosedanjih dveh. Enako je tu, da z mostom čez Soro v Poljanah.

Solstvo in prosjeta sta doživila v zadnjih letih velik razmah. Na ozemlju komune Gorenje vas obstaja danes 10 šol z najvišjo gimnazijo v Poljanah in s premajhnim veseljem izpoljuje svoje naloge in dolžnosti. Prav tako pa tudi društva sama primalo pazijo na vzgojo, disciplino in zdravo razvedrilo s sprehodi, v naravo, tečaji, branjem, predavanji itd.

Se posebna skrb pa velja vajenski mladini in tisti mladini, ki je pravkar zapustila

KULTURNI DROBIŽ**Za vzgojo mladih ljudi**

Prejšnji teden je Svet za prosveto in kulturo v Radovljici komuni razpravljal na svoji seji o načrtu za bodoče delo in analiziral dosedanje uspehe.

Na seji so diskutirali člani društev in poročali o svojem delu, problemih in uspehih. Največje težave so v pomankanju prostorov in potrebnih sredstev, tako da je bilo v določenih delih vse le po enem ali dveh dnevih.

Solstvo in prosjeta sta doživila v zadnjih letih velik razmah. Na ozemlju komune Gorenje vas obstaja danes 10 šol z najvišjo gimnazijo v Poljanah in s premajhnim veseljem izpoljuje svoje naloge in dolžnosti. Prav tako pa tudi društva sama primalo pazijo na vzgojo, disciplino in zdravo razvedrilo s sprehodi, v naravo, tečaji, branjem, predavanji itd.

Se posebna skrb pa velja vajenski mladini in tisti mladini, ki je pravkar zapustila

C. Z.

Na Jesenicah in v Radovljici se pripravlja na Dan armije

Nedavno so se sestali na Jesenicah predstavniki iz vseh organizacij in društev in razgovor za prvočasno počasnitve praznika JLA. V dneh pred

Svobodi na Trati - lastne prostre

Mnogo je bilo že razprav in tudi hude krvi ob delu in težavah "Svobode" na Trati. Tak pomemben delavski center bi moral pokazati tudi večje rezultate v kulturnem prizadovanju. Manj pa je bilo doseglo govorov na tem, kako ustvariti pogoje za uspešno delo. Če hočemo pravilno razumeti mladino, njene težnje in želje, ji moramo dati tudi primerne možnosti za realizacijo njenih zamisli. Zato je bilo na zadnjem občinskom konferenci ZKS v Loka tudi sklenjeno, naj veliko kino dvorano v Predilnicu dobira trička Svoboda, saj je dvorana premalo izkoristena.

V Radovljici bo proslava na predvečer Dneva JLA. Program bodo izvajali pevci Radovljiskega pevskega zborja, orkester leške svobode in recitatorji jeseniškega mestnega gledališča. Na Jesenicah pa bodo izvajali program proslave pevci in recitatorji jeseniške Svobode ter orkester jeseniške glasbene šole.

Beseda, dve o „prisilnih izselitvah“

Pred nekaj dnevi je bilo stanovanjsko naselje na Zlatem polju v Kranju deležno mučenega prizora — prisilne izselitve dveh stanovanjskih blokov, ki sta se ponoriči naselju v nov stanovanjski blok. Blok je bil tik pred dograditvijo in delavec "Proektka" zaključujejo zadnja notranja dela. Vanj se bodo v kratkem vselile stranke, katerim je stanovanje dodeljeno na osnovi javno razglasenega spiska pričakovalcev za stanovanje v II. polletju 1955 in odločbe stanovanjske uprave.

Pripradieti dve stranki sta smatrali, da jima kljub upravičeni potrebi ni bilo zagotovljeno stanovanje po redni poti in sta zato samovoljno vdrli v stanovanje in ga zasedli. V enem primeru gre za družino z dvema otrokoma, v drugem pa za zakonski par brez otrok. Za obe je ustovojeno, da stanovanje res potrebuje in da prosita zanj že več let. Za družino z otroki je bilo zagotovljeno do konca leta 1955 družinsko stanovanje v okviru stanovanjskega sklada "Iskre", razen tega pa je ljudski odbor dodelil gradbeno parcele za gradnjo hiše, s katero je že začela. Za drugo stranko pa ni bila za letos predvidena nobena rešitev. Oba sta se torej s polno odgovornostjo za posledice, odločila za tak kar. Nedograjenega stanovanja kljub večkratnemu opozorilu stanovanjske uprave nista hotela zapustiti.

Sledila je ob sodelovanju Ljudske milice prisilna izselitev, ob preklinjanju in prošnjam pripradietih, joku otrok, okvari pohištva. Bilo je slišati še marsikaj pikrih opazk na račun ljudske oblasti, če kaže se postopa z delovnimi ljudmi, ki nujno potrebujejo stanovanja. Zdaj pa bo še sosedje reklo svoje.

Toda kdo je odgovoren za tak grobi ukrep, ali ljudska oblast, ki je dolžna zaščititi red in zakonitost v dodeljevanju stanovanj, ali tisti, ki si

**NEKAJ PODATKOV
O EGIPTU**

EGIPT je republika. Obsega približno milijon kvadratnih kilometrov in ima 22 milijonov prebivalcev. Najboljste je naseljena dolina Nila. Nil je neprecenljivega pomena za egiptovsko gospodarstvo. Zato nekateri imenujejo Egipt tudi "dežela ob Nilu". Zaradi možnosti namakanja je namešč v dolini Nila z mljivo zelo plodna in omogoča dvojno žetev na letu.

Egipt klasično negacijo blokovske politike in konkretizacijo tako imenovanega "ženovskega duha".

Ko je predsednik egiptovske vlade ta teden ocenjeval bagdadski pakt, je dejal: "Ce

bi se paktu pridružil, bi nehal biti glavar Egipta. Razlog je kaj preprost: moral bi privoliti v to, da zahodne vele-

sile vzpostavijo svoja oporišča na egiptovskem ozemlju.

Prevelike žrtve, ki jih je dal

Egipt za svojo dokončno osvobodenje, mu branijo, da bi

se sedaj podrejal tujim interesom.

To pa pomeni hkrati,

da Egipt — skupaj z Jugoslavijo, Indijo, Burmo in mnogi drugimi državami — noče biti interesna sfera nekega bloka in orodje v rokah nekogomu.

Ta politika združuje egiptovski narod in jugoslovenske narode in je osnova za

nadaljnjo krepitev medsebojnih stikov.

Titov obisk v Egiptu bo

pripomogel k nadaljevanju

Egipt v svoj suroveinski doda-

tek, predvsem zaradi izredno

pravzaprav popolno samo-

kvalitetnega bombaža, ki ga

to; večina ostulega ozemlja pa

je puščava. V zadnjem času se

je začela uveljavljati tudi domača industrija, katera razvije-

načni režim.

Egiptova Gamala Nasera —

potem, ko je bil vržen s pre-

stola kralj Faruk in pregla-

šena republika — je bil dose-

žen sporazum o postopnem u-

miku Angležev iz Suezja. Tako

je šele leta 1954 dobil Egipt

pravzaprav popolno samo-

kvalitetnega bombaža, ki ga

to; večina ostulega ozemlja pa

je puščava. V zadnjem času se

je začela uveljavljati tudi domača industrija, katera razvije-

načni režim.

Egiptova Gamala Nasera —

potem, ko je bil vržen s pre-

stola kralj Faruk in pregla-

šena republika — je bil dose-

žen sporazum o postopnem u-

miku Angležev iz Suezja. Tako

je šele leta 1954 dobil Egipt

pravzaprav popolno samo-

kvalitetnega bombaža, ki ga

to; večina ostulega ozemlja pa

je puščava. V zadnjem času se

je začela uveljavljati tudi domača industrija, katera razvije-

načni režim.

Egiptova Gamala Nasera —

potem, ko je bil vržen s pre-

stola kralj Faruk in pregla-

šena republika — je bil dose-

žen sporazum o postopnem u-

miku Angležev iz Suezja. Tako

je šele leta 1954 dobil Egipt

pravzaprav popolno samo-

kvalitetnega bombaža, ki ga

to; večina ostulega ozemlja pa

GORENJSKI KMETOVALEC

ING. P. KUMP IN ING. D. ENGELMAN

O gorenjski živini

Ob času razstave živine v Ljubljani in okrajne razstave v Naklem so nastale med živinorejci živahne razprave, kakšna naj bo živina na Gorenjskem. Poročila o poteku te razprave so bila celo nekajkrat objavljena v časopisih in strokovnih revijah. Ker pa so ta poročila pisali nestrokovnjaki, so s tem v nekaterih primerih povzročili zmedo med rejcami, ki so se upravičeno vpraševali, koga naj poslušajo in po kom naj se ravna.

Zaključki te razprave, tako

pri zboljševanju ostale živine.

2. Vprašanje: Katero so dobre lastnosti »bohinjke«?

Odgovor: Zdravje in odpornost, skromnost, izredna sposobnost prilagojevanja, mlečnost in lepo oblikovano vime.

3. Vprašanje: Kakšna naj bo teža krave?

Odgovor: Teža je lastnost živine, na katere predvsem vplivajo živilenske prilike in zato pri presojanju tipa živine ne more biti merilo. Tip živine pa odreja predvsem njen okvir, t. j. njena višina, globina in ostale telesne mere.

žive teže bremenit letno proizvodnjo za približno 500 do 600 litrov mleka.

Povečanje teže »bohinjke« v Bohinju je zamotan problem in pravzaprav nesmiseln.

4. Vprašanje: Kaj je mlečni tip?

Odgovor: To je tip živali, ki krmo dobro izkoristi in jo predvsem predela v mleko, ne pa v meso ali loj. Zboljšanje živilenskih pogojev se pri teh živalih odraža v zvečani produkciji mleka. Mesni tip pa nasprotno predvsem poveča telesno težo.

Kateri od teh dveh tipov je za gospodarstvo primernejši, odločajo prirodnin in ekonomski činitelji.

5. Vprašanje: Kako kaže v zvezi s tem gospodarski račun danes?

Ogovor bo objavljen v naslednji številki.

OBVESTILO GORENJSKIM KMETOVALCEM!

Cenjene bralce, posebno pa gorenjske kmete, obveščamo, da bo v »Glasu Gorenjske« z današnjim dnem začela izhajati posebna stran, namenjena gorenjskim kmetovalcem. To bo redna stran, ki bo izhajala vsakih štirinajst dni.

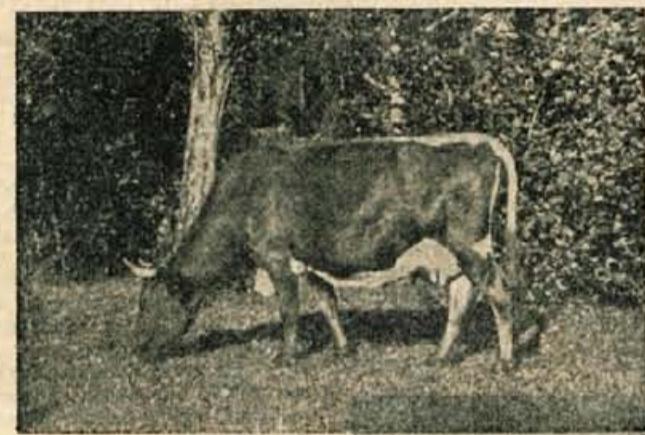
Na tej strani bomo objavljali strokovne članke z vseh področij kmetijstva.

Gorenjske kmete še posebej opozarjam, da bomo v prihodnji številki odprli posebno rubriko, ki bo namenjena pogovorom z njimi. V njej bomo odgovarjali na vsa nejasna vprašanja.

Kmetje, poslužujte se te za Vas koristne rubrike in nam dopisujte.

Kozolec — okras in potreba na Gorenjskem

»Bohinjka« — njen žlahten izraz kaže, da je dobra mlekarica

kot so bili objavljeni v zadnjih številki »Naše vase« niso pravilni ter niso bili sprejeti na nobenem sestanku živinorejcev. Edini zaključek te razprave je bil, da prirodnim in gospodarskim pogojem na Gorenjskem najbolje ustreza mlečni tip živine. Vsa ostala dodajanja in ugibanja so plod neinformiranosti in nestrokovnega gledanja na probleme živinoreje. Zaradi tega bo živinorejska služba na Gorenjskem upoštevala ta sklep ter ga pri svojem delu izvaja. Za vsa ostala vprašanja, ki so se pojavila ob tej priliki, pa da lahko le svoje strokovno mnenje.

1. Vprašanje: Ali se smatra bohinjska živina za najbolj zaželen tip živine na Gorenjskem?

Odgovor: Bohinjska živina je splošen pojem za živino, ki se redi danes v Bohinju ter kot celota ne predstavlja najkvalitetnejše živine na Gorenjskem. Posebej pa ločimo med bohinjsko živino takozvano »bohinjko«, ki je ostanek starega domačega mlečnega goveda. Ista vrsta živine se je še delno ohranila v vsem predgorju Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank, od Bohinja do Kamnika.

Tip živine ni vzet le na določeno pasmo, temveč je odvisen od pasme in prirodnih pogojev okolice v kateri se redi živina ter šele končno od odbire, ki jo vrši človek.

Zaradi tega ne moremo predpisovati bohinjske živine, kot vzor in tip, ki naj ga dosegajo ostali rejci na Gorenjskem. Moramo pa izkoristiti dragocene lastnosti »bohinjke«

Danes stremi živinoreja, da v čim manjši okvir spravi čim več, to je močan razvoj tistih organov in delov telesa, ki odločajo pri presnovi krme in proizvodnji mleka (kadar govorim v mlečnem tipu).

Povečana teža živali na račun proizvodnih organov in delov telesa zmanjšuje proizvodnjo. Pridelki na dobro kulativiranih travnikih in pašnikih so stalnejši v posameznih su-

nih ali mokrih letih. Riziko proizvodnje na takšnih površinah je neprimerno manjši. Naši travniki in pašniki nam dajejo nizke pridelke. Na travnikih lahko računamo, da nam letno zraste le 25 q suhe krme, dočim je pridelek na pašnikih še veliko manjši. Vendar bi bilo nepravilno ocenjevati pridelke le po količini. Vemo, da negojeni travniki in pašniki, ali gnojeni le z enovrstnimi gnojili, bodisi le z gnojnico, dajejo slabo krmo, katera vsebuje tudi do 80% raznih plevelov in drugih manj vrednih trav. Tu je prvi in glavni vzrok nizke živinorejske pro-

izvodnje. S takšno krmo predelamo malo nenadomestljivih beljakovin, katere nato izgubimo še s pozno košnjo in z zastarelim načinom sušenja sena na tleh. Na slabu oskrbovanih travnikih imamo tudi precej kislih trav, ki morejo povzročiti jalovost, razne strupne rastline pa najrazličnejša obolenja. Z izdatnim in pravilnim gnojenjem z gnojili, ki vsebujejo dušik, fosfor in kalij, po potrebi tudi z apnenjem bomo spremenili travno rušo. Naselile se bodo dobre trave in detelje. Povečal se bo pridelek in kvaliteta. Na ta način ne bo težko dvigniti pridelkov količinsko tudi za 100%, še več pa v kakovosti. Tako oskrbovani travniki in pašniki bodo pocenili našo proizvodnjo. Kvalitetna osnovna krma in dodajanje sočnih krmil pozimi ob omogočilo proizvodijo 3.000 litrov mleka na leto in več, brz močnih krmil.

Problem povečanja proizvodnje mleka in mesa ni v glavnem v močnih krmilih,

temveč s pridelovanjem večjih in boljših količin krme na travnikih, pašnikih in njivah. Imamo krave, ki so sposobne dajati 3.000 l mleka letno, vendar nimamo možnosti to sposobnost realizirati zaradi po-

manjkljive osnovne prehrane. Močna krmila so danes draga, zato je gospodarsko krmilje z njimi še toliko bolj problematično. Dajmo torej največ poudarka krmi, ki jo lahko pridelam doma, še le potem, ko bo ustvarjena solidna osnova, bomo mogli bolje uporabljati tudi močna krmila. Izkušnje so pokazale, da nam 1 kg dobre močne krme zaradi nezadostne osnovne prehrane poviša mlečnost le za 0,5 do največ 1 kg dnevno, dočim bi nam moralista ista količina pri dobri osnovni krmi dati tudi do 3 kg več mleka. Zakaj? Pomanjkljiva osnovna prehrana zahteva večje količine močnih krmil. Močna krmila se pri slabih osnovnih prehrani le slabo predelujejo v meso in mleko ter gredo v glavnem neizkoriscena na gnojilu.

Večje in boljše pridelke bomo dobili z gnojenjem. Pri tem bo brez dvoma imel glavni delež hrvatski gnoj. Tega pa ni brez dobro urejenih gnojil in gnojničnih jam.

Prof. Ogrizek je napisal: »Oni, ki ne razumejo pomena gnoja ali le-tega podcenjujo, naj raje dvignejo roke od kmetijstva in se posvetijo drugemu poklicu. ING. D. ENGELMAN

rastejo vzporedno preblizu skupaj.

Veje odžagamo tik debla, tako da je rana čim manjša. Da se debele veje ne očesnajo jih odžagamo najprej 1/2 m od debla in odžagamo nato preostali štrceli. Vsako vejo nažagamo najprej za polovico od spodnje in še nato z zgornej strani. Rane odrežemo gladko ob zunanjem robu, da pospešimo cripljenje. Strlicev ne smemo puščati, ker se rane na njih ne zacelijo. Strlici se posušuje, začno trohneti in gnila prehaja v notranjost debla. Votline izrežemo iz zdravega lesa, jih otisimo in razkazimo z 2% bakreno-apnenim brozgo. Rane nastale pri redčenju, zamažemo z drevesno smolu.

Med dela, ki sodijo k ureditvi starega nasada spada: redčenje dreves v pregostih nasadih, redčenje vej in pomlajevanje krone, precepljanje, presajanje dreves ter škropiljenje urejenih nasadov.

Najprej odstranimo vse bo-

na staru v pregosta drevesa,

ki imajo slabe pogankje ter

nimajo rodnega lesa. Pri ta-

kih drevesih tudi gnojenje ve-

ne zarezemo.

Odstranite moramo tudi vsa suha drevesa. Drevesa

potrebujemo ustrezne razdalje,

kar je odvisno od sadnega ple-

mena, sorte, načina vzgoje in

načina oskrbe. Nasadi na raz-

daljo 5 × 5 m ali 7 × 7 m so

vsekakor pregosti in potrebo-

jih je zredčiti. Pri nasadu

7 × 7 dobimo s pravilnim raz-

redčenjem dreves po dijagonali

nasad 10 × 10, kar popolno-

mo ustreza.

Stare in zanemarjene nasade

je najbolje čimprej v ce-

loti ali postopoma obnoviti.

Podsajanje mladih dreves v

starnejše sadovnjake se ne ob-

nese. Pravzaprav mesta v star-

jem sadovnjaku popolnimo z

mlažimi drevesi, ki jih pre-

sadimo od tam, kjer zanje ni

možnosti.

Druga važna naloga je red-

čenje vej in pomlajevanje krone.

Drevesna krona, prepriče-

na sama sebi, postane sčasoma

pregosta. Listi v kroni morajo

biti dobro osvetljeni, da lahko

nemoteno opravljajo svojo na-

logovo. Zato morajo biti ogrodne

veje pravilno razmeščene.

Pregosti listi ostanejo dolgo

mokri in se zato hitreje oku-

žijo z skrlupom.

Izredčenje pregostih vrhov je

važno opravilo, pri katerem

odstranimo najprej vse suhe

veje, katerih je največ v spod-

njem delu krone. Nato pride-

na vrsto bolehnje veje, to so

take, ki so se začele na koncu

suhih zaradi kake bolezni ali

zajedavcev, prav tako veje, ki

so močno rakave ali napadeni

po kanarju, zalubnikih, beli

omeli itd. Nato odžagamo pre-

gosto stoeče veje, v prvi vrsti

one, ki vise k tlu in ovirajo

promet, veje ki rastejo nav-

čeno v krono, ki se krizajo

in druge in končno veje, ki

Kmetovalci sejejo v večini primerov pšenične sorte, ki sicer niso zahtevne, dajejo pa nizke pridelke.

Imamo dosti sort pšenice, ki dajejo pri dobrini obdelavi in zadostnem gnojenju visoke pridelke. Lahko jih sejemo tudi v naših podnebnih razmerah.

Z nekaterimi teh sort smo imeli letos dva poskusna sicer na državnem posvetu »Sava« v Hrastju in pri tov. Antonu Ažmanu v KZ Naklo.

V poskusu smo imeli štiri sorte pšenice: Plantahofska, Tasilo, Montanija in Kadolska.

Za kontrolo je služila Kadolska — domača, ki je prilagojena našim podnebnim razmeram. Ker je bil to obenem

gnojilni poskus, smo gnojili na štiri različne načine, nekatere parcelice jeseni, druge spomladji, nekatere pa jeseni in spomladji. Protiv plevelom smo

gnojili jeseni in spomladji. Po-

tekom cele vegetacije smo opazovali. Iz teh smo lahko videli, da je najbolje prezimela Plantahofska, ki je spo-

mladi tudi prva odgnala. Najslabše je prezimela Kadolska — domača. Spomladji pa se je dobro obrasla. Prva je sklasiла Tasilo, nato obe Kadolski domači in Montanija.

Od petka do petka

V ospredju našega notranjopolitičnega življenja so tudi v tem tednu vprašanja življenjskega standarda. Kako najučinkovitejše pristopiti k odpravljanju raznih pomanjkljivosti in kako zagotoviti kar najhitrejši in najuspešnejši dvig življenjske ravni našega delovnega človeka? To so problemi, s katerimi se danes pečamo kar najintenzivneje.

Pomanjkljivosti v prehrani

Tudi občini zbor Zveze ženskih društev Slovenije, ki je zasedal pred dnevi v Ljubljani, v Filharmonični dvorani, je imel velik poudarek na problematiki prehrane prebivalstva v naši republiki.

V razpravi je sodeloval tudi organizacijski sekretar CK ZK Slovenije **Vida Tomšičeva**, ki je poudarila, da glede na pomanjkljivosti v naši prehrani, kmetijstvu, trgovini in živilski industriji, ne smemo pričakovati resnih ukrepov od nekod izven nas, temveč so rešitve raznih problemov odvisne od naše aktivnosti, predvsem od našega dela. Zato je dolžnost vsakega posameznika, da se kar najbolj vneto vključi, po svojih možnostih, v reševanje in odklanjanja raznih pomanjkljivosti.

Kajti osnovni vzrok, da pri nas še ni tako kot bi moralo biti, čeprav je sedanja prehrana našega prebivalstva boljša kot pred vojno, se ne skriva zgolj v trgovini,

Ne moremo mimo dejstva, da je pri nas skupina moč prebivalcev precej porasla, hkrati pa porast proizvodnje blaga ni šel v korak s potrošnjo.

Zlasti je potrebno doseči napredek v našem kmetijstvu. Mnoge težave, ki nastajajo v trgovini, imajo svoje osnovne v tem, da nimamo rezerv. Teh rezerv pa spet brez izboljšanja kmetijstva ni mogoč ustvariti.

Težiti bomo morali za tem, da bomo pridelovali čim več živil doma, kljub temu da bomo še določene količine žita uvažali. Prav zmanjšani uvoz, predvsem živil, bo moral pomoci k uravnovešenju naših plačilnih bilance.

Naši naporji, ki so usmerjeni v preskrbo našega prebivalstva z blagom za široko potrošnjo, bodo dobili odraz že takoj v začetku prihodnjega leta, ko bomo namenili 1,250 milijonov deviznih dinarjev za uvoz blaga za široko potrošnjo.

Od te vso bomo 300 milijonov dinarjev porabili za nabavo najrazličnejših zdravil, medtem ko ostasi 950 milijonov za druge proizvode.

Kaj vse bomo uvozili za ta denar?

Za uvoz kolonialnega blaga bomo porabili 294 milijonov deviznih dinarjev. Uvozili bomo namreč večje količine kave, čaja, popra, raznih začimb, suhih grozdja, pomaranč in limon. 206 milijonov dinarjev je namenjenih za proizvode kovinske industrije. Na seznamu teh uvoznih izdelkov so električni aparati za britje, motorna kolesa, žepne in zapestne ure, foto aparati, kovinska galerija, orodje za obrtnike, potrebščine za lov in ribolov itd. Za tekstilno blago bo na razpolago 100 milijonov dinarjev. S tem bomo uvozili predvsem tiste vrste tekstilnega blaga, ki ga tovarne proizvajajo v zelo majhnih količinah ali pa ga sploh ne izdelujejo. To bodo tkanine iz umetne svile, volno za jopic, kamarni blago itd.

Naše tekstilne tovarne so že obvestile našo javnost, da bodo začele prihodnje leto izdelovati nadaljnih 30 vrst različnega tekstilnega blaga.

Tudi potrošno blago za potrebe našega kmetijstva, na bave tujih knjiž, papirja, kemičnih proizvodov, filmov in razno galerijsko blago, je tudi na seznamu uvoza.

Vse kaže, da bo moč že prihodnje leto kupiti v naših trgovinah mnogo takega blaga, ki ga doslej nismo mogli kupovati.

Več blaga za potrošnjo

Vsako jutro je trubač prvi buden in po logorju se razlega prodoren glas njegove trube.

Danes vsakdo ve, kako je nastala JLA, kako se je razvila iz skromnih začetkov prve proletarske brigade v močno armado in vsak naš državljan zna ceniti uspehe, ki jih je dosegla v razmeroma kratkem času. Vendar moj namen ni opisovati zgodovino JLA, temveč hočem bralcem našega lista na kratko opisati enodnevno življenje vojakov kranjskega garnizona, ki pa je seveda enako kot v drugih garnizonih.

DIZI, DIZI SE...

»Tra, tra-ra-r-a-ra tra...« se vsako jutro razlega v logorju glas trubača, ki je mora točnejsi kot najpreciznejša današnja atomska ura.

Kot bi trenil, je na dvorišču logorja, kot bi čebole rojile. Ni minulo še pet minut in že se sliši: »Trčecim kora-

kom...«, »jedan dva tri...«, »spruži nogu!«. Vsaka skupina po svoje, vsi pa imajo jutri telovadbo.

POTEM SELE NA DELO

Ko so se že umili, uredili svoje prostore in zajtrkovali, se šele prične tisto, čemur pravimo »odsluženje vojnicih rok«.

Prvo je ura političnega predavanja rednega programa, ki ga mora predstaviti vsak podenčec, ko služi vojaški rok. Nato se pripadniki JLA strokovno usposabljam; to se pravi, urijo se rokovati z orozjem, korakati, napeljavati telefonske vode, voziti motorne vozila itd. Z zanimanjem sem opazoval njihovo delo, vendar pa sem med njimi opazil še precej »nerodnežev«. Kapetan mi je k napakam, ki so jih nekateri delali, dal kratko pojasnilo in mi je bilo vse takoj razumljivo. To so bili šele novinci. Dva meseca so šele v kranjskem garnizonu. Ko sem to vedel, sem si mislil, no, če imajo takšno zanimanje za predavanja in skratka do dela samega, bodo postali prej kot v enem letu vojaki kot si jih le mislimo lahko.

»Voljno!« Za danes dovolj strokovnega dela.

Toplo kosilo se je zelo prileglo in potem... potem pa vse mogoče.

Titom. Vsak dan jih njihovi predpostavljeni obvestijo tudi o najvažnejših dnevnih do-

Vsako besedo si vestno zabeležijo, da jim bo šlo pozneje delo hitreje od rok.

PRIPADNIKI JLA SE VSESTRANSKO IZOBRAZUJEJO

Glavno delo je končano. Toda čeprav je prosto, je ta prosti čas smotrno izkoriscen. O postopanju ni govora, temveč je med vojaki precejšnje zanimanje in veselje za kulturno

godnih, vsak teden enkrat pa imajo politični pregledi in takrat morajo vojaki odgovarjati na vprašanja. Mesečno redno obiščejo vsaj dvakrat kino predstave. Velike zasluge pa ima JLA tudi pri odpravljanju nepismenosti. Tako je bilo v prejšnji skupini vojakov kranjskega garnizona približno 80 nepismenih, ko so se pa pred dvema mesečema vrnili na svoje domove, so imeli vsi v rokah diplome o pismenosti.

Morda ne bom pretiraval, če trdim, da je v prostem času pri vojakih največje zanimanje za sport. Nogometna žoga jim je najljubša zabava. Seveda pa tudi ostale športne panoge niso zapostavljene.

Vsako jutro fizkultura

Tudi pri delu so pripadniki JLA marljivi

Precej sem našel, kaj delajo vojaki v prostem času, toda ne vem, če sem opisal vse, ker je življenje v JLA takoj pestro.

Stemnilo se je že. Vsi so že povečerjali in spet se je zasišli močan in prodoren glas: »Tra-tra-ra-ra-ra...«

»Spavanje.«

Fabio

Poljska mladina je obiskala Cerkle

4. decembra so prišli na povabilo Centralnega komiteja Ljudske mladine Jugoslavije v Beograd zastopniki poljske mladinske organizacije.

6-člansko delegacijo sestavljajo sekretar Glavnega odbora Zvezde poljske mladine **Jan Szydlak**, član predsedništva Glavnega odbora in predsednik vojvodskega odbora Stalingrajske oblasti **Istav Grudzien**, glavni urednik Ilsta »Po postu« **Ellgiusz Lasota**, član predsedstva Glavnega odbora in načelnik za vas **Stanislaw Kania**, načelnik mednarodne oddelka Glavnega odbora **Viktor Kinecki** in urednik mladinskega lista za kmečko mladino **Irena Rubszynska**.

V času svojega 10-dnevnega bivanja v Jugoslaviji so obiskali Beograd, Zagreb, Ljubljano, Sarajevo, Zenico, Mostar, Tuzlo, Jablanico in druge kraje. V torek, 13. decembra pa je delegacija, ki jo je spremljal tudi sekretar CK LMS **Tone Kropušek**, obiskala Cerkle. Tu so delegacijo pričakal predsednik OK LMS **Kranj Slavko Zalokar**, sekretar OK LMS **Kranj Marjan Rožič**, sekretar KK LMS Cerkle **Ivan Petrič**, zastopni-

ki političnih organizacij in vaška mladina.

Deltgacije je pozdravil sekretar KK LMS **Ivan Petrič**, **Irena Rubszynska** pa je sprengovorila v imenu poljske delegacije. Poudarila je, da so Cerkle prva vas v državi, ki so jo obiskali in je njihov glavni namen, da se seznanijo z delom naših zadružnih posetov in sodelovanjem mladine pri dvigu zadružništva in vasi. Zato so si gestje ogledali drevesnico, državno posestvo, ker pa so se želeli seznaniti tudi z vsakdanjem življenjem gorenjskega kmeta, so obiskali tudi domačijo Miha Gašpirca.

Vodja poljske delegacije **Jan Szydlak** je podaril cerkljanski mladini lutki v poljski narodni noši — delo njihove kmčke mladine, sekretar KK LMS Cerkle **Petrič** pa poljski delegaciji sliko gorenjske pokrajine — delo njihovega mladincu, predsednik OK LMS **Kranj Slavko Zalokar** pa 5 knjig, »Gorenjska v trpljenju, knjig, »Gorenjska v svobodi«.

Poljska delegacija se je nato po prisrčnem slovesu vrnila v Ljubljano.

DECEMBER - MESEC „GLASU GORENJSKE“

Vsak naročnik gorenjskega poltednika lahko dobi lepo nagrado

SAMO SE DVE ŠTEVILKI — razen te, ki jo berete danes — samo se dvakrat bo »Glas Gorenjske« izšel kot tednik. Po Novem letu pa ga boste brali že dvakrat tedensko — v ponедeljek in petek.

V ponedeljek boste v njem našli že vse zadnje nedeljske in sobotne športne rezultate, kulturne prireditve ter najnovejše dogodke v družbenem in političnem življenju. Petkova številka bo obsežnejša — imela bo vsakih 14 dni posebno prilogo za naše kmetovalec — Gorenjski kmetovalec, posebno stran za naše gospodinje in dekleta ter za pionirje. Uredništvo je pravilo že slikanico, verjetno bo poseben kotiček posvečen tudi našim mladim žahistom. Tudi zdravstveni in pravni nasveti bodo našli svoj prostor. Vsak mesec pa bo imel novi poltednik tudi posebno slikovno prilogo — Gorenjska v sliki.

In naročnina bo samo za polovico večja od dosedanja — 600 dinarjev letno in 50 dinarjev mesečno! Razen tega bo vsak naročnik zavar-

van v primeru smrti in trajni invalidnosti z 20.000 oziroma 40.000 dinari.

Za vse naše naročnike, ki bodo poravnali naročino na začetku leta, pa pripravljajo uredništvo nagradno žrebanje.

Nagrade bodo darovali vsa naša gorenjska podjetja. Do sedaj je svoja darila prijavilo že okoli 20 podjetij.

Med našimi bralcem je nastal nespodobrazum. Sele po Novem letu bo »Glas Gorenjske« poltednik!

Vedno pa bo bilo vrednost bo znašala okoli pol milijona dinarjev.

V posameznih nagradah in podjetjih, ki bodo darila priznave, vas bomo v prihodnjih številkah še podrobnejše seznanili.

Vsak naš naročnik ima torek možnost, da dobi lepo nagrado! Radio aparat, televizor, usnjeni, lesni, volneni in gumarski izdelki, žima, knjižne nagrade in še mnogo drugih praktičnih daril. Skupna vrednost bo znašala okoli 20.000 dinarjev.

V posameznih nagradah in podjetjih, ki bodo darila priznave, vas bomo v prihodnjih številkah še podrobnejše seznanili.

Zanemanje za naš novi poltednik, naj mimo grede omemo, da bo imel tudi novo prisklop »glavo«, je iz dneva v dan večje. V zadnjih 14 dneh smo dobili okoli 1012 novih naročnikov. Vendar še vsak dan preime naša uprava nove naročilnice, največ pa jih prinesajo ljudje, ki naširajo naročnike po terenu.

Vsak, kdo bi bil pripravljen dobiti nove naročnike, prejme za to tudi primereno provizijo — 40 dinarjev za vsakega naročnika.

Zanemanje za naš novi poltednik, naj mimo grede omemo, da bo imel tudi novo prisklop »glavo«, je iz dneva v dan večje. V zadnjih 14 dneh smo dobili okoli 1012 novih naročnikov. Vendar še vsak dan preime naša uprava nove naročilnice, največ pa jih prinesajo ljudje, ki naširajo naročnike po terenu.

Vsak, kdo bi bil pripravljen dobiti nove naročnike, prejme za to tudi primereno provizijo — 40 dinarjev za vsakega naročnika.

Med kraji, kjer je naš list najbolj bran, so: Tržič, Naklo, Preddvor, Šenčur, Cerknje, Boh, Bistrica in drugi.

Zato pohitite, naročite svoj gorenjski časopis — novi pol-

GLAS GORENJSKE

Izdaja: časopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK«.

Kranj, Koroška cesta 6.

Direktor in odgovorni urednik:

Slavko Beznik.

Urejuje: uredniški odbor.

Telef. 475 / Tek. rač. pri KB

Kranj št. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 dinarjev

polletna . . . 200 dinarjev

petletna . . . 100 dinarjev

Posemnačna letna 10 din.

4 GLAS GORENJSKE

PISANA LOKA PRAZNUJE

Dr. Emilijan Cevc:

Umetnostni pomen škofjeloškega okoliša

(ODLOMEK)

Ce kje na kranjskih tleh, mediteranske pobude, ki se čas, v Stari Loki pa se je iz prelivajo preko loških dolin, obenem pa nastaja tu neka izolacija, ki živi s svojo lastno močjo sama iz sebe, ne v smislu neke zaostalosti, ampak prav v smislu velike lastne kulturne in umetnostne volje, katere korenine segajo daleč v srednji vek.

Lijakasto se zajeda Sorško polje med gričevje, ki se niza ob Osovniku med Stenom do Poljanske doline in med Križnogorsko hribovje do sovodenja Sore in Sorice. Tu se je v varnem zavetju dveh rek in ob nogah Lubnika ter Kranclja vgnezdilo mestece. Ne ob starem, toda izpostavljenem cerkevem središču, ki se že leta 1074 omenja v Stari Loki in ki je nastalo v izrazito ruralističnem okolju, ampak pod utrjenim gradom freisinškega škofa se je razvil novi trg, ki se pojavi v listinah že l. 1248 in dobi l. 1321 že obzide s tremi vrati. To je tipično naselje na terasi nad sotočjem dveh rek, s strnjeno zazidanim podolgovatim mestnim trgom, ki se zožuje proti mestnim vratom ter s pravokotno nanj potekajočimi uličicami, polnimi slikovitih mikov. Ločeno od glavnega trga se je razvil trgec pred sedanjim župno cerkvijo, spodnji trg, Lontrg, pa je nastal še kasneje kot izrazito cestni trg.

Značilno za loško ozemlje kot strjen fevdalni dominij je pomanjkanje srednjeveških gradov. Izkopavanja letosnjega leta so nam razkrila na Kranclju temelje obrambnega donjona naravnost klasične oblike, ki pripada še času utrjevanja freisinške posesti, romantični, ter je najbrž služil še vsaj do 15. stoletja, kot priča fragment bronastega svečnika iz konca 14. stoletja, najden v razvalinah. Stari Ljubljane. Izročila srednjega veka niti barok ni mogel preglasiti. Zdi se nam celo, da je potekala nekje na robu Sorškega polja neka nevidna, a zelo močna ločnica, ki je delila gorenjski prostor na ljubljansko in na srednjegorskou kulturno sfero, ki se preliva v Smarno goro proti Kamniku ter vključuje v svoj objem tudi Kranj. Zanje je značilen predvsem močen severni pritok, ki asimilira tudi

mediteranske pobude, ki se iz prelivajo preko loških dolin, obenem pa nastaja tu neka izolacija, ki živi s svojo lastno močjo sama iz sebe, ne v smislu neke zaostalosti, ampak prav v smislu velike lastne kulturne in umetnostne volje, katere korenine segajo daleč v srednji vek.

Med nemško okupacijo je proizvodnja padla, saj je velik del Ločanov sodeloval v NOB, bil izseljen ali pa v koncentracijskih taboriščih. Industrijski objekti in oprema med

Vladimir Logar:

O LOŠKEM GOSPODARSTVU

Celotno število v loški industriji zaposlenih je znašalo leta 1936 približno 500 delavcev in nameščencev. Zaradi prepočasnega razvoja industrije pa se je moral precejšnji del prebivalstva zaposlovati v bližnjem Kranju.

Med nemško okupacijo je proizvodnja padla, saj je velik del Ločanov sodeloval v NOB, bil izseljen ali pa v koncentracijskih taboriščih. Industrijski objekti in oprema med

vojno niso bili poškodovani cesom decentralizacije gospodarstva je nastal pomemben preobrat v vseh gospodarskih panogah.

Kovinska industrija je dosegla znaten napredek. Leta 1953 se je SKIP osamosvojil, preimenoval v Strojno podjetje ter se s svojimi izdelki dobro plasiral na domačih tržiščih.

V lesni industriji je narejen pomemben korak k reševanju problematike lesne industrije. Podjetje »Jelovica« in »LIP« sta se spojili v novo medzadržuno lesno podjetje »Jelovica«. Slej ko prej se bo moral priključiti podjetju še »Gradis«, ki ima svojo centralo v Ljubljani. »Jelovici« se je pridružila tudi Tovarna furnirja v Bodovljah, ki se zaradi neprimerne lokacije ne more razvijati.

Tekstilna industrija bo v Ljubljani predstavljala še vedno eno najmočnejših gospodarskih panog. Potrebno bo povečanje proizvodnje v »Gorenjski predilnic«. Zelo nujno rešitev pa zahteva Tovarna klobukov, kjer so obratni prostori in oprema zastareli in izrabljeni.

Bivša kovinsko podjetje Schneiter je izdelovalo vodne turbine za pridobivanje pogonske sile električnih generatorjev. Z dograditvijo »Litostroja« v letih 1948 in 1949, je bil prevzet skoraj vse delovni kolektiv bivšega Schnetterjevega podjetja, ki je predstavljal najboljši kadar strokovnjakov na področju proizvodnje turbin.

Lesna industrija Dolenc se je preimenovala v LIP »Jelovica«. Lesni obrat Hajnrihar pa je prešel pod vodstvo LIP iz Kranja. Po osvoboditvi, leta 1947 je bilo na Trati ustavljeno še lesno podjetje »Gradis«, ki je delalo izključno za potrebe »Gradisa« in imelo svoje administrativno in operativno vodstvo pri centrali v Ljubljani. Vsa lesna industrija se je močno dvignila. Nabavljeni so bili novi stroji in zgrajeni novi objekti. Lesna industrija na Trati je v prvih petih letih po osvoboditvi dajala močan prispevek k obnovi in graditvi bazične industrije.

Tekstilna tovarna v Vincarijih je obravljala do leta 1949, nato so bili stroji prestreljeni v druge tekstilne tovarne. V opuščene prostore se je leta 1950 vselilo elektrokovinsko podjetje »Motor«. Gorenjska predilnica pa je stalno povečevala proizvodnjo, čeprav ni bilo za razširitev porabljenih večjih investicijskih sredstev.

Do leta 1952 moramo ugotoviti, da je loško gospodarstvo, predvsem industrija, kazala znatno stagnacijo. Dejstvo, da so bila vsa administrativna in operativna vodstva pomembnejše industrije izven področja in kompetenc mestne občine Loka, pa je imelo za posledico opadanje industrijske dejavnosti in zaposlitve. S pro-

ekomska analiza kaže, da bo treba pospeševati in razširjati elektrokovinsko industrijo, tekstilno industrijo obdržati na dosedanjem nivoju, lesno industrijo postopoma preusmerjati k finalnim produktom, vso novo delovno mesto pa zaposlovati v kovinski industriji. Struktura prebivalstva kaže, da postaja Loka industrijsko mesto.

Narodni dohodek na enega prebivalca Loke (9000) kaže v primerjavi z okrajem Kranj, LRS in FLRJ naslednja lestvica:

Slovenska Loka	— — —	108.000
Kranj	— — —	204.000
LRS	— — —	117.000
FLRJ	— — —	64.000

Pregled kaže, da je Loka z narodnim dohodkom na enega prebivalca nad jugoslovanskim povprečjem, blizu slovenskega povprečja ter močno pod kranjskim povprečjem. Sorazmerno nizek narodni dohodek v kmetijstvu je delno tudi posledica obstoječega sistema akumulacije.

France Kavčič-Veljko:

BORBA NA OSOVNIKU

Prva partizanska pomlad mi je ostala v spominu kot zelo težko obdobje narodnoosvobodilne borbe. Nemci so se nam hoteli na vsak način maščevati za Partizanski vrh, za Rovte, za Poljane, za Crni vrh, za Dražgoše in za ostale akcije Cankarjevega bataljona, ki jim je v vseh teh borbah zadalo težke udarce. Samo mrtvih je bilo preko tisoč in zaplenjeno veliko orožja.

V januarju 1942 so poslali Nemci na Gorenjsko za obračun z nami okoli 10.000 mož SS in drugo »elitno« vojsko. Od januarja do marca so nam res zadali nekaj močnih udarcev, največ po zaslugu izdajalcev. Preko dvajset borcev je padlo na Poljanskem, na Mošenjski planini štirinajst in prav toliko pri Crngrobu, sedem pri Jamniku in okoli trideset v Uden borštu ter trideset na Okroglem. To so bile zelo težke izgube in padle tovariši pogrešamo se prav tako danes, ko je v teku naša izgradnja, kot smo jih pogrešali v onih najtežjih dneh.

Naša četa, pomnožena z nekaj novimi borci, ki je v Poljanskem in Selški dolini potolka, že lepo število Nemcev in obračunala z nekaj izdajalcem. Dodal je še, da niso v oboroženi, toda to ni zmanjšalo našega veselja. Prej tih taborišč, je sedaj postal prav sejmišče. Novinci, čeprav utrujeni od dolge poti, so hiteli pripovedovati svoje doživljaje. Vrvež pa je takoj prekinil dežurni, kajti v taborišču je moralna vladati največja tišina.

Naslednjega dne bi se najraje kar takoj usekal z Nemci, takšno je bilo razpoloženje v četi. Se to nas ni dosti motilo, da več kot polovica novodošlih ni imelo orožja. Toda nam je ostajalo prostovoljev za različna dela. Množica partizanov je na nas močno učinkovala, saj od Draž-

dvom, nam je naznanil veleno novico, da je pripeljal s seboj preko sto novih partizanov. Dodal je še, da niso v oboroženi, toda to ni zmanjšalo našega veselja. Prej tih taborišč, je sedaj postal prav sejmišče. Novinci, čeprav utrujeni od dolge poti, so hiteli pripovedovati svoje doživljaje. Vrvež pa je takoj prekinil dežurni, kajti v taborišču je moralna vladati največja tišina.

Naslednjega dne bi se najraje kar takoj usekal z Nemci, takšno je bilo razpoloženje v četi. Se to nas ni dosti motilo, da več kot polovica novodošlih ni imelo orožja. Toda nam je ostajalo prostovoljev za različna dela. Množica partizanov je na nas močno učinkovala, saj od Draž-

dvom, nam je naznanil veleno novico, da je pripeljal s seboj preko sto novih partizanov. Dodal je še, da niso v oboroženi, toda to ni zmanjšalo našega veselja. Prej tih taborišč, je sedaj postal prav sejmišče. Novinci, čeprav utrujeni od dolge poti, so hiteli pripovedovati svoje doživljaje. Vrvež pa je takoj prekinil dežurni, kajti v taborišču je moralna vladati največja tišina.

Naslednjega dne bi se najraje kar takoj usekal z Nemci, takšno je bilo razpoloženje v četi. Se to nas ni dosti motilo, da več kot polovica novodošlih ni imelo orožja. Toda nam je ostajalo prostovoljev za različna dela. Množica partizanov je na nas močno učinkovala, saj od Draž-

Izvidnik nam je dal znak, da so tu.

»Spustimo jih blizu«, je pala komanda.

Opazoval sem prvega, ki je v spremstvu psa počasi stopal proti nam. Blazo je imel obešeno preko roke, v drugi pa je namesto puške držal robec, s katerim si je brisal znoj. Hodil je tako samozavestno kot hodi gozdar po svojem revirju. Poklonil je svoje življenje Führerju.

Drugi, ki je prišel za njim, ni bil nič manj predren, saj je korakal proti nam s puško na ramu, čeprav je bil slišal strel in videl svojega prednjega tovariša na tleh. In tak je bil tudi tretji. Izgledalo je, da so bili vsi trije z mislimi nekje daleč, morda že v velikem nemškem cesarstvu od Atlantika do Pacifika, mogoče so sanjali o Indiji, o sončni Afriki? Spomladi 1942 so bili Nemci še vedno tako oboli, da se niso mogli spriznjaziti z mislio, da bi se v okupirani Evropi, še celo v »Unterkrainu«, držnili kdo nanje strelijeti. Kasno tudi, saj so korakali povsod samo naprej. Naprodovali so na ruski fronti enako v Afriki, vse Evropo je bila že v njihovih rokah in na razpolago Gestapu. Kdo le bi se upal dvigniti proti njim? — Zločinci! Od nas okupiranih so hoteli mir, sami pa so v teh dveh letih pobili že na milijone nedolžnih ljudi. Pred očmi je stopila slika iz Dražgoša, kjer sem videl SS-ovca, kako je iztrgal materi iz načrta dojenčka in ga z vso silo treščil ob kamnit prag. Zločinca smo ubili, toda otrok

je mrtev in kliče po maščevanju.

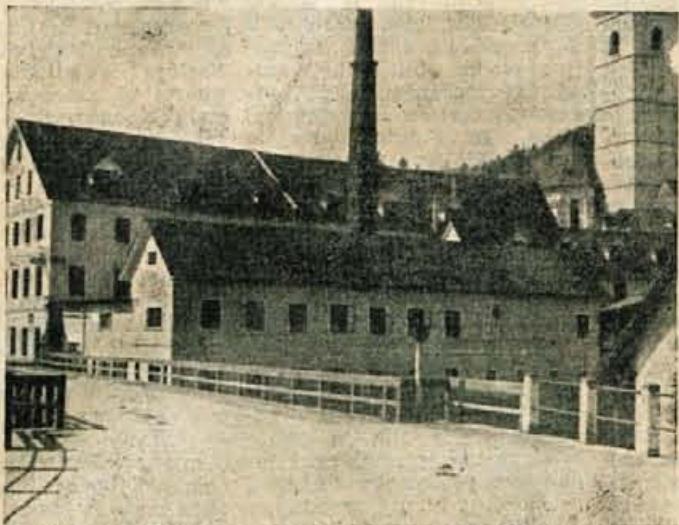
»Udarimo tovariši! Mitraljec, rafal!«

Pred nami je bilo že polno Nemcev, ki so se pa pred nami strelili uredno razmknili, iskajo najboljše položaje za krpite. Nihovo oholost pa smo kar dobro izkoristili, saj jih je precej obležali.

Toliki smo se že kaki dve nje tudi za svojim hrbitom. Njuri, ko smo zaslišali streljajo, smo vedeli, ali so to streli Tito, nevega mitraljeza in njegovih, ki so bili na vrhu Osovnika, ali pa so Nemci prodrižili med vrahom in našim položajem. Krogle niso letele na nas, pa se za streljanje nismo dosti oziiral.

Bilo je že okoli štirih. Še dobre štiri ure, predno bo poštena noč. Nemci bodo govorili pomoč, dovoli bližu smo bili postojank. Ne vedemo, kako je na ostalih položajih, na vrhu in blizu Brnikov. Tedaj se je vrnil Bohun, ki je vzdrževal zvezdo med Stefanom, ki je vodil našo borbo, in med našim vodcom. Tilen je vzdrljal, da so bili vsi trije z mislimi nekje daleč, morda že v velikem nemškem cesarstvu od Atlantika do Pacifika, mogoče so sanjali o Indiji, o sončni Afriki? Spomladi 1942 so bili Nemci še vedno tako oboli, da se niso mogli spriznjaziti z mislio, da bi se v okupirani Evropi, še celo v »Unterkrainu«, držnili kdo nanje strelijeti. Kasno tudi, saj so korakali povsod samo naprej. Naprodovali so na ruski fronti enako v Afriki, vse Evropo je bila že v njihovih rokah in na razpolago Gestapu. Kdo le bi se upal dvigniti proti njim? — Zločinci! Od nas okupiranih so hoteli mir, sami pa so v teh dveh letih pobili že na milijone nedolžnih ljudi. Pred očmi je stopila slika iz Dražgoša, kjer sem videl SS-ovca, kako je iztrgal materi iz načrta dojenčka in ga z vso silo treščil ob kamnit prag. Zločinca smo ubili, toda otrok

Se dobro uro in pol smo vzdrljali v borbi na dve strani in uspešno odbijali vse nemške napade. V gostem miraku smo se umaknili v smeri proti Močeradniku. Na bojišču pa so bležali trije naši tovariši. Drugi dan smo izvedeli, da je v tej osovnški borbi padlo nad trideset Nemcev. Postavili smo ponovno na laž vse njihovo propagando o uničenih »banditih«. Obvarovali pa smo tudi vse nevorožene novice, ki so se že naslednje dni priključili partizanskim četam in bataljonom na Gorenjskem.

Tovarna klobukov**„ŠEŠIR“****Škofja Loka**

je vodilna jugoslovanska tovarna klobukov, ki proizvaja najfinje klobuke in damske tulce vseh barv za domači trg kar tudi za inozemstvo.

Za III. občinski praznik čestita delovni kolektiv tovarne »Šešir« vsem delovnim ljudem škofjeloške komune z željo, da bi dosegli tudi v prihodnjem letu mnogo uspehov v gospodarskem, kulturnem in političnem programu naše ljudske oblasti.

Opozarjam prebivalstvo mesta in široke okolice na novo poslovalnico tovarne, ki jo bomo odprli v okviru praznovanja našega občinskega praznika v Škofji Loki, Mestni trg 34. Poslovalnica bo imela na zalogi naše priznane izdelke po solidnih cenah!

• Mali oglasi

Prodam želesen štedilnik v dobrem stanju. Naslov v upravi lista.

Prodam malo kmetijo v Britofu pri Kranju. Naslov v upravi lista.

Prodam 3-tonsko harmoniko event, zamenjam za moško kolo. Brdar, Primskovo 46, Kranj.

Prodam »Sachs« motor. Naslov v upravi lista.

Prodam vzidljiv štedilnik Stražišče 306, Kranj.

Prodam »Lutzovo« veliko peč v premeru 48 cm, trodelno, in 37 kg cementa. Bled, Grad 206.

Prodam suha bukova drva. — Visoče 5, Brezje.

Prodam želesen štedilnik. Naslov v upravi lista.

Prodamo 2 stara brzoparičnika po 600 in 300 l po ugodni ceni. Tovarna mila, Kranj.

Poceni prodam dober amaterski aparat. — Javornik Anton, Pangeršica 5, Golnik.

Prodam travnik med vasjo Zablje in Cadovlje pod Trstenikom v izmeri cca 2500 kvadratnih metrov. Naslov v upravi lista.

Socialni dom išče hlapca h konju in za delo v domu. Naslov v upravi lista.

Iščem zaposlitev v kovački stroki. Naslov v upravi lista.

Prodam vola okrog 500 kg težkega. Dober za vožnjo. — Silbar Jože, Mišače 2, postaja Globoko.

Prodam parcelo 628 kvadratnih metrov (njiva na Gorenji Savi). Poizve se na Gorenji Savi 46.

Preklicujem blok št. 27467 izdan v Komisjski trgovini Kranj z dne 15. 8. 1955.

Preklicujem blok št. 27923 izdan v Komisjski trgovini v Kranju z dne 20. 9. 1955. — Peneš Angela.

Preklicujem vse žaljive besede, ki sem jih govorila o Rdečem križu in o Kobal J. iz Kranja in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. — Lotrič U., Kranj.

Meseca novembra je neka stranka pustila na pultu knjigarnе »Simon Jenko« v Kranju denarico z denarjem.

Ker se do danes ni nobeden javil, sporočamo, da se dobri na upravi podjetja s predhodnim opisom denarince.

Prodam dobro ohranjen štedilnik. Poizve se na upravi lista.

Prodam skoro nov čevljarski stroj »Tribuna«. Ponudbe poslati na upravo lista.

Studentje! Pridite na skupščino KAD v nedeljo 18. 12. ob 9. uri v dvorani OLO! Prinesite vabila s seboj! — Odbor.

Izgubljeno krilo v nedeljo 11. decembra od železniške postaje do »Delikatese« v Kranju ali od »Delikatese« do I. gimnazije Kranj, vrniti proti nagradi na upravo lista.

Vse ustanove, podjetja in zasebnike obveščamo, da je potrebno v svrhu pravočasnega rezerviranja zemljišč za prihodnji 2 leti prijaviti vse nameravane gradnje v roku 30 dni (industrijske objekte, stanovanjske objekte itd.).

Komisija za razpis mesta direktorja Trgovskega podjetja »Tobak« Tržič pri Občinskem ljudskem odboru

razpisuje

mesto direktorja za trgovsko podjetje »Tobak« Tržič

Pogoji: Srednja strokovna izobrazba, 5 let prakse v vodenju trgovskih podjetij, trgovski pomočnik s 5-letno prakso ali oseba z daljšo prakso pri vodenju samostojnih trgovskih poslovalnic.

Nastop službe s 1. januarjem 1956.

Pismene prošnje z navedbo dosedanjega službovanja je poslati do 20. decembra 1955 Komisiji za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Tržič. — Komisija za razpis mesta direktorja.

Prijave naj vsebujejo naslov investitorja, kraj nameščanja gradnje, katastrsko občino, parcelno številko, naziv objekta in predvideno velikost objekta.

Prijave naj se oddajo na krajevnih uradilih ali na vložišču ObLO Kranj, soba št. 5, I. nastropje.

Vse gradbeno interesente opozarjam, da do izdaje odlok o zazidljivosti ne kupujejo zemljišč za gradnjo hiš.

— Občinski ljudski odbor Kranj.

• Gledališče

PRESERNOVO GLEDALISCE KRAJN

Nedelja, 18. decembra ob 16. uri. Izven in za podeželje. — Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«.

Ponedeljak, 19. decembra. Gostovanje v Tržiču — ob 16. uri zaključena za šole ob 20. uri — Izven. — Bratko Kreft: »Celjski grofje«.

Torek, 20. dec. — Red A in izven ob 20. uri. Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«.

Cetrtek, 22. decembra ob 16. uri — Primera — Izven. — Grimm — Skufca: »Janko in Metka«.

Petek, 23. dec. ob 16. uri. — Zaključena predstava za tovarno »Iskra«. William Shakespeare: »Othello«.

Sobota, 24. decembra ob 16. uri. — Izven. Grimm — Skufca: »Janko in Metka«.

Nedelja, 25. decembra ob 10. uri dopoldan. — Izven. — Grimm — Skufca: »Janko in Metka« — pravljica. Ob 16. uri — Izven in za podeželje. Vasja Ocvirk: »Tretje ležišče«.

KUD »Storžič« Kokrica bo ponovno v nedeljo dne 18. 12. 1955 ob 16. uri pop. v Zadružnem domu na Kokrici Colialto veseloigrę »Beneški trojčki«.

DPD »Svoboda« Stražišče bo igrala v nedeljo 18. dec. ob 15. uri v Lesčah in ob 19.30 uri na Koroški Beli Mavrica Rostanda dramu »Ubil sem človeka« (Vest). Vabilo k obisku.

Vsem poslovnim prijateljem in vsem delovnim ljudem loške doline čestitajo ob 3. občinskem prazniku - 18. decembru:

**Občinski ljudski odbor
Škofja Loka
in vse množične organizacije**

Delovni kolektiv

*Gorenjske predilnice
Škofja Loka*

**Kmetijska zadruga
Škofja Loka**

Delovni kolektiv

**STROJNEGA
PODGETJA
ŠKOFJA LOKA**

Vsem delovnim ljudem želimo še več uspehov pri nadaljnji građevini socializma

**»MOTOR«
Škofja Loka**

*Svojim poslovnim prijateljem
se tudi
nadale priporočamo!*

Tovarna prešilih odej

**„ODEJA“
Škofja Loka**

**Mlinsko podjetje
Škofja Loka**

VOLITVE OB POLARNEM KROGU

Socialistična politika je obvezljala

(Posebej za »Glas Gorenjske«) Za letošnje občinske volitve na Norveškem okoliščine niso bile posebno povoljne. Narodno gospodarstvo je bilo v zadnjem času izpostavljeno negativnim vplivom z raznih strani in je zato razumljivo, da je vladajoča Delavska stranka moralna vložiti mnogo truda, vztrajnosti in gibanosti, da bi čim bolj zmanjšala posledice takega stanja in ovrgla številno kritiko iz vrst opozicijskih strank.

Težave so na raznih področjih. Naj jih navedem le nekaj: treba bo uravnovežiti plačilno bilanso, zajeziti inflacijske

tendence, izpolniti vrzeli, ki jih je povzročila letošnja sушa, in ublažiti pomanjkanje električne energije v južnem delu dežele, kar je slišati zelo čudno, saj na Norveškem proizvajajo na prebivalca največjo količino električnega toka. Ceprav je bilo dosti težav, bi se zmotili, če bi pomisili, da se je volilna kampanja vrata okrog njih in da se je napad konservativcev usmeril predvsem nanje. Kljub mnogim, pogosto dokaj žolčnim in klasično opozicijskim akcijam, je ostala glavna volilna parola socialistov povsem preprosta in vendarle polna vsebine. Glasila se je:

»REZULTATI GOVORIJO«

Z njo je vrla hotela povedati volivcem vsaj tele dve stvari. Prvič to, da je cela vrsta uspehov Delavske stranke, od kar je le-ta na oblasti, zadostna politična legitimacija, s katero smo upravičeno računati na zaupanje v komunalnih volitvah; — in drugič, da trenutne težave nikdar ne morejo ovreči pravilnosti splošnega kurza te stranke.

Občinske volitve so na Norveškem nekako na sredi med prejšnjimi in prihodnjimi parlamentarnimi volitvami. Zato je to pomemben politični barometer in se nanje vsi zelo resno pripravljajo. Delavska stranka je poudarila svoje uspehe: velik napredok v graditvi severnih pokrajin, dolgorak naprej v industrializaciji, izredno hitra obnova trgovske mornarice, maksimalna elektrifikacija, napredni ukrepi na področju socialne, zdravstvene in prosvetne politike ter pomemben porast delovne storilnosti.

Vollilna logika pa ima svoje zahteve, ki se ne ozirajo samo na rezultate prejšnje politike. Naloge vollilnega stroja niso enostavne.

— Doseči moramo, nam je rekel poslanik in tako imenovan volilni general Delavske stranke v Trondhaimu Johnson, dve stvari: vzpodbostiti volilce, da bodo tudi volili in jih prepratiti, da bodo volili nas.

Kako v praksi izgleda to »vzpodbujanje«, prav gotovo ni vseeno priložnostnemu opazovalcu, ki pride na Norveško prav v času najhujše prevolilne borbe. Tu se prepletajo razne oblike — stare in nove. Končno pa, — oglejmo si primer.

Delavska stranka, kakor tudi vse ostale, organizira zborovice volivcev, pošilja svoje aktiviste v vsa naselja, hiše in

oddaljene kraje te zares prostrane dežele. Mladinske skupine se precej originalno vključujejo v kampanjo. Imajo tako imenovane »avtobusne skupine«, ki obiščejo celo vrsto mest in naselij in tam na stopajo z glasbenimi in zabavnimi programi, prepletjenimi z glavnimi mislimi iz volilne platforme njihove stranke. V teh programih so tudi pogovori o vladni politiki in o posebnih vprašanjih tistega predela, kjer ravno skupina nastopa. Te skupine odhajajo tudi v oddaljene severne kraje. O tem smo se prepričali, ko smo ob znanem polarnem stebri opazili njihove napise s kredo. Videli smo, da tudi med prebivalci nordijskih tundrovodijo aktivne volilne priprave.

Sicer so pa volilni zbori, katerim smo prisostvovali, potekajo kot menda potekajo povsod. Tu so bili seveda organizatorji, govornik in poslušalci. Včasih je prvih prav toliko kot poslednjih. Pojasnili smo nam, da ni več mnogo zanimanja za množične sestanke. Izjemo tvorijo samo takzborovanja, na katerih govorijo najvidnejši strankarski pravaki. Sicer pa večina volilcev najraje sedi doma ob radijskem prejemniku in po radiju sledi razpravam političnih temcev.

BOJIJO SE ZA PRIVILEGIJE

Krivično bi bilo, če ne bi navedel razlik, ki sem jih opazil na volilnih zborovanih posameznih strank. Značilno je, da so v novih industrijskih naseljih, v novih stanovanjskih četrtih želi dobre uspehe zlasti govorniki Delavske stranke. Na konservativnih zborih v centru Oslo pa je bilo težko opaziti kakega delavca. Ni bilo težko opaziti, da se je tu publika sestojala iz poslovni in imovitih ljudi.

Imeli smo tudi priložnost, prisostvovati centralni diskusijski, ki je bila v delavskih zbornicah v Oslo med dvema ekspresoma po deset socialističnih in deset konservativnih politikov. Ker je zbor organizirala MILAN VERES

Najstarejši delavec na svetu

Ameriški črnec Charlie Smith je najstarejši delavec na svetu. Ceprav je star že dobrih 113 let, še vedno dela kot obralec sadje na plantazi v južnem predelu ZDA. Zdravnik se čudijo njegovi skoraj neverjetni fizični kondiciji, ker kljub delu zgleda kot da je star šele 50 let. Smith se še dobro spominja svojih otroških let iz Afrike, odkoder so ga z njegovimi starši kot sužnja pred sto leti odpeljali v Združene države. Z znago Severa v ameriški meščanski vojni, pa je bil Smith 1865 leta osvobojen suženjstva.

32

Miha Klinar : BEG

Ali ni ob progri nekaj ruš manj? Ali se niso odtrgale in zdrknile za nasip?

Nobenega krika. Marjana pa še ni in teče že druga minuta. Že tretja.

Ali je padel v zasedo in so ga ujeli živega?

Komandant postaja nestrpen. In John se boji za partizana. Borci napeto čakajo.

Tretnja minuta je pretekla. Njihovi pogledi so kakor prikovani na železniški podvoz.

Cetrta minuta.

In...

Ob podvozu stoji Marjan in daje znak.

Zasede ni!

Sproščeno so zadihalili, se dvignili in stekli čez čistino. Zemlja je valovita. Preskakujejo hribčke. Že so pri podvozu. Že so vtonili v njem. Onstran brvi jih čaka Marjan.

— Zakaj nas nisi poklical takoj? Sale v takih trenutkih so neprimerne! — ga je oštrel komandant. Njegov glas pa ni izrazil jeze.

Marjan pa ni mislil na šale. Ko je prišel do brvi, je stekel čezno in pregledal bližnji teren, ki ga jim je prej zakrival železniški nasip. To je povedal komandantu in komandanu ga je potrepljal tovarisko po ramu.

Se nekdo je opazoval Marjan, ko je tekel čez čistino. V bližnji železniški čuvajnici se je mudila prav to hip patrulja nemške železniške policije. Policista sta se partizanov prestrašila in nista upala streljati manje. Bala sta se, da bi šestorica, ki je pravkar prekoračila progo in Savo, odprla ogenj na čuvajnico. Zato je eden od njiju zavrtel telefon in prosil za pomoč z Jesenic.

Partizani se niso hodili četrt ure, ko so zabrneli kamioni. Pospešili so korak, zraven pa poslušali, če bodo nadaljevali pot proti Kranjski gori.

Ne ustavili so se. Ustavili na cesti. Tam, kjer so jo partizani prečkali.

Nova haika! je prešnilo partizane. Tekli so čez košnice, ki so jih ločile od Možaklje. Spočeti Nemci bodo skoro za njimi.

Res je. Že so v koloni korakali čez brv. Cela kompanija. Sto petdeset vojakov.

Partizani so tekli. Zgostil se je mrak. Niso iskali poti. Prvi se je spotaknil. Voda. Tudi drugi so zagazili vajo.

Tipaje so se vzpenjali v rokavast ledeno mrzli izvir. Nad izvirom je bila šupa. Ob njej so obstali. Pred njimi se je dvigala Možaklja kakor črn strm zid.

Nemci so se razvili v strelice in prodrali čez planoto. Rakete so švigate pod temno nebo in razsvetljevale po-

krajino, da je bilo svetlo kot podnevi. Tedaj je ozračje pretresla detonacija.

Nemci so obstali. Nekje v bližini so partizani razstrelili progo. Obrnili so se proti tisti smeri in šestglava partizanska skupinica je bila rešena. Rešili so jo minerci Jesenško - bohinjskega odreda. Tudi za temi so hajkali Nemci zaman.

Prebudili so se, se izmotali iz listja in stopili v mesečino. Do jutra je bilo še nekaj ur. Zvečer niso mogli nadaljevati poti. Megle so prepadele nebo in noč je bila črna, da ni videl koraka pred seboj. Zdaj pa je veter obriral megle z neba in mesečina je lila na drevje, med katere so stopili.

Pot se je vzpenjala strmo navzgor. Le počasi so jo premagovali. Korak za korakom in vsak je bil bolj utrujen. Mraz in strma zemlja sta jim pila energijo iz že itak slabotnih teles. Vrh pa je bil še dalč in še dalje je bilo pričakovano partizansko taborišče, kjer se bodo najedli. Tretji dan so že hodili, a od Kepe jih je ločila le nekaj kilometrov dolga zračna razdalja. Včeraj so morali ves dan čakati na Belem polju. Nasplali so se res. Toda spanec ni mogel nadomestiti hrane in ni mogel utešiti gladu.

Samo še do vrha. Samo še do vrha!

Tam gori je planota. In na planoti gozdovi. In v teh gozdovih prehodno partizansko taborišče. In v tem prehodnom partizanskem taborišču hrana.

Naprek, naprek... Kopne zemlje ni več in noge si utirajo pot v sneg. Vedno globlji je, a k srči suh in rahel, da se lahko gazi. Med sencami, ki jih meče drevje nanj, blesti v mesečini. Vanjo bredejo koraki in bredejo v sence.

Naprek, naprek... Mesečina, odbijajoča se od snega, postaja vedno bolj blela. Kakor da bi plahnela. Pije jo prvo svetlikanje nastajajočega jutra. Le mesec in ena sama zvezda se mu še upirata.

Na vrhu so. Pot je postal lažja. Glad večji. Telesa šibkejša.

Zdaj je ugasnila tudi zvezda in mesec se je kot ledena plošča — oddaljena ledena gora na sinjem morju, nagnil k hribom.

Ura se trga od ure. Partizanskega taborišča pa nikjer.

— Desno moramo, — pravi komandant.

Sli so desno. Kdo ve, koliko golih buš in igličastih smrek so pustili že za seboj. A za taboriščem nobene sledi.

Naprek, naprek... Nove okostenje buke in nove smreke. Poseke in planjavice. In zopet drevje.